

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם (קדמא ואזלא) אֶת שְׁם בְּנוֹ הַנּוֹלֵד לוֹ וַיִּמָּלְ אֲבִרְהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ ... (בראשית כא, ג)

רבי חיים שלמה אברהם מצ"ח¹ שאברהם נתן שם ליצחק עוד לפני שמל אותו, ומביא² שהגאון רבי נפתלי צבי יהודה ברלין, הנצי"ב, ביאר זאת ע"פ הפסוק בפרשת לך לך (בראשית יז, יט) "ויאמר אלקים אבל שרה אשתך יולדת לך בן וקראת את שמו יצחק", והיה אברהם מצווה מפי ה' כאשר יולד לו בן שיקרא שמו יצחק, ולא היה יכול לחכות עד אחר שמל אותו. ומבאר הנצי"ב שכך הכתובים מבוארים היטב. "ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק וימל אברהם את יצחק בנו", ומפרש הכתוב זאת עשה "כאשר צוה אותו אלקים" הוא נתינת טעם על שניהם הן מה שקרא אותו בשם תיכף כשנולד והן מה שמל אותו בן שמונת ימים כי כן נצטוו מפי ה'.

מוסיף רבי חיים שלמה אברהם: כעין זה ראיתי בכת"י של מוח"ז הגה"צ מהר"א פאללאק ז"ל (בקונטרס אמרי שפר) אלא שהוסיף כי על וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם קדמא ואזלא, שהקדים אברהם אבינו ע"ה קריאת שם³.

וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם אֶת-שְׁם-בְּנוֹ הַנּוֹלֵד-לוֹ (קדמא ואזלא דרגא תביר) (בראשית כא, ג)

במסכת שבת (פט עב) אמרו: "לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי. אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך "וכך גם אומר יעקב. ואילו יצחק אבינו אומר לקב"ה: "רבש"ע בני ולא בניך?! בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי עכשיו בני ולא בניך?! ועוד כמה חטאו? כמה שנותיו של אדם שבעים שנה, דל עשרין דלא ענשת עליהו פשו להו חמשין⁴, דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה⁵, דל תרתי סרי ופלגא דצלויי ומיכל ודבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא⁶. אם אתה סובל את כולם מוטב, ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך⁷."

והנה כבר העירו המפרשים שיש כאן דבר פלא, אברהם ויעקב שמדתם חסד ורחמים לא ימצאו לימוד זכות על ישראל, ואילו יצחק שמדתו דין, דוקא הוא ילמד זכות על ישראל?

ותשובה לכך, ע"פ מה שכתב האוהב ישראל⁸, לבאר שמדת הדין היא דין רק בחיצוניות, אבל בפנימיותה יש בה אורות חסדים יותר גדולים ממדת החסד עצמה, והגם שמדת אברהם הוא אהבה וחסד, וביצחק אבינו

¹ דבר תורה בראשית, רבי חיים שלמה אברהם (בן אדמו"ר מברדיטשוב), ברוקלין תשסו עמ' קנט. קדם לו אמרי שפר, רבי יהודה ב"ר משה חלאה, מהד' רבי חיים בן ציון הרשקר, ירושלים תשנ"ג.

² מכתב של הר"מ לעוו, מו"צ מעזריטש, נדפס בקובץ "הבאר" בעריכת הרב צבי הירש פרידלינג, לבוב תרפד, חלק א' עמ' עד, סימן נה.

³ וראה אמרי אמת ליקוטים, רבי אברהם מרדכי אלתר מגור, בני ברק תשמג, עמ' צד: בברית מילה אחר הברכות אומרים הפסוק שבתהלים (קה, ט) אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק, ויש לדקדק מדוע אין אומרים כלשון הפסוק בדברי הימים א (טז, טז) ושבועתו ליצחק, כמו שבכל מקום אומרים יצחק. יש לומר שכל אדם נקרא שמו בעת המילה, אך אצל יצחק נצטוו אע"ה עוד קודם שנולד לקרות שמו יצחק, ומיד כשנולד קיים ציווי השי"ת. ואח"כ בעת מילתו קראו "יצחק" ע"ש הצחוק. ומזה נתהוה לו שני שמות יצחק יצחק לכן בברית אומרים השם יצחק שכן קראו אע"ה בעת הברית.

⁴ הפחת עשרים שלא ענשת עליהן (אין חיוב בדין שמים עד גיל עשרים) נותרו חמשים.

⁵ הפחת עשרים וחמש של הלילות, נותרו עשרים וחמש.

⁶ הפחת שנים עשרה וחצי של תפילה ואכילה ובית הכסא, נותרו שנים עשרה וחצי.

⁷ אם אתה סובל (נושא) את כולם מוטב, ואם לא, חצי עלי וחצי עליך.

⁸ אוהב ישראל, רבי אברהם יהושע העשיל, אב"ד אפטא, ריש פרשת תולדות.

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

מצינו שמדתו היתה פחד וגבורה, אבל באמת תולדותיו של יצחק ושורשו הם חסדים גדולים אך שאורות החסדים הללו המה גנוזים ומכוסים ונעלמים. וזה שאמר הכתוב (תהלים לא, כ) "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך", ר"ל במדת יראה עצמה צפון וגנוז וטמון רב טוב וחסד.....

לפי זה, ממשיך ומסביר⁹ רבי פנחס פרידמן את מאמר ה' אל אברהם "ויאמר אלקים אבל שרה אשתך יולדת לך בן", לך, שמדתך חסד וכדי שלא תתפלא איך יתכן שנולד לך בן שמדתו גבורה, היפך המדה שלך מדת החסד, לכן הנני אומר לך "וקראת את שמו יצחק" שהוא לשון צחוק ושמחה, והסיבה לכך היא "והקמותי את בריתי אתו לברית עולם לזרעו אחריו", שהרי לעתיד לבא אקים את בריתי אתו דווקא לברית עולם לזרעו אחריו כי רק הוא ילמד זכות על ישראל בגאולה העתידה שאז יקים ה' ברית עולם עם ישראל וא"כ תוכל להבין מזה שבפנימיותו הוא חסד יותר גדול ממדת החסד עצמה ולכן נקרא יצחק על שם הצחוק כי לעתיד לבא יביא שמחה לכלל ישראל.

וזה רמז בטעמים: **וַיִּקְרָא אֲבֹרָהָם אֶת-שְׁמוֹ בְּנֵוֹ הַנּוֹלֵד-לּוֹ** (קדמא ואזלא דרגא תביר),

כי אברהם התקשה איך יתכן שממנו, שמדתו חסד, נולד יצחק שמדתו גבורה? ולכן קדמא ואזלא שברוח קדשו התקדם ללכת במחשבתו לראות מה שיהיה לעתיד לבא וראה דרגא תביר, שדוקא יצחק ילמד זכות על ישראל ע"י דרגא תביר שישבור ויחלק שנותם של ישראל לשנים "פלגא עלי ופלגא עלך", ועי"ז נתגלה לו שבפנימיותו של יצחק יש אור חסד יותר גדול משלו, ולכן ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו, לו דייקא, שמדתו חסד, אשר ילדה לו שרה יצחק, על שם הצחוק והשמחה שיביא לכלל ישראל.¹⁰

וַיִּקְרָא אֲבֹרָהָם אֶת-שְׁמוֹ בְּנֵוֹ הַנּוֹלֵד-לּוֹ (דרגא תביר) **אֲשֶׁר יִלְדָּה לוֹ שָׂרָה**
יִצְחָק (בראשית כא, ג)

מדוע נאמר בפסוק פעמיים "לו"?

מובא בספרים שרק אחרי שיצא יצחק מלהיות כאמו ("נוקבא") ונהיה כאביו ניצל בעקדה וזכה לבנים. לכן מדגיש הכתוב "לו" שיצחק נולד לאברהם. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **אֶת-שְׁמוֹ בְּנֵוֹ הַנּוֹלֵד-לּוֹ** (דרגא תביר), רק אחרי שנשברה הדרגא המכונה "נקבה", ונהיתה "לו" לשון זכר, נולד יצחק.

שלום המאירי

⁹ פרי הדר ב', רבי פנחס פרידמן, ירושלים תשסב, פתחא דאגדתא, עמ' ל.

¹⁰ ראה ברכת יצחק, רבי יצחק פרקש, בני ברק תשמה, פרשת תולדות, שהסמיך ענין "פלגא עלי וכו'" לתביר במלה "ואלה" (בראשית כה, יט).